

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Rapportage Goed Bestuur: Onderzoek naar de dienstenconstructie van DeSeizoenen B.V.

Inhoud

1	Inleiding 4
1.1	Aanleiding 4
1.2	Doel van het onderzoek 5
1.3	Reikwijdte van het onderzoek 5
1.4	Onderzoeksvragen 5
1.5	Methode 6
1.6	Kader wet- en regelgeving 6
1.7	Object van het onderzoek 6
1.8	Toezichtgeschiedenis 8
2	Bevindingen inspectieonderzoek 9
2.1	Bevindingen deelvraag 1 9
2.2	Bevindingen deelvraag 2 9
2.3	Bevindingen deelvraag 3 11
2.4	Reactie van DeSeizoenen 12
2.5	Conclusies 13
2.6	Tijd na de onderzoeksperiode 16
2.7	Vervolgacties 17
	Bijlage 1 Geraadpleegde documenten 18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: de inspectie) heeft in samenwerking met de Nederlandse Zorgautoriteit (hierna: NZa) in het kader van het toezicht op goed bestuur bij DeSeizoenen B.V. (hierna: DeSeizoenen) een onderzoek gedaan naar de bestuurs- en de financieringsstructuur met betrekking tot de dienstenconstructie van DeSeizoenen. Dit rapport bevat de bevindingen van dit onderzoek. Daarin zijn de door de inspectie ontvangen reacties van DeSeizoenen dd. 10 mei 2019, dd. 21 juni 2019 en dd. 9 september 2019 op drie eerdere conceptversies verwerkt.

Op 13 december 2017 diende de Centrale Cliëntenraad van DeSeizoenen (hierna: CCr) een verzoekschrift in bij de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam (hierna: OK) voor een onderzoek naar de bestuurlijke en financiële gang van zaken bij DeSeizoenen over de periode vanaf 1 oktober 2011. Op 18 december 2017 ontving de inspectie van u het bericht dat de CCr deze juridische procedure was begonnen tegen de raad van bestuur¹ (hierna: RvB) van DeSeizoenen. In mei 2018 ontving de inspectie van de CCr een signaal dat de bestuurs- en financieringsstructuur van DeSeizoenen niet op orde zouden zijn. Er volgde een krantenartikel in dagblad Trouw en er werden Kamervragen² aan de minister van VWS gesteld. De inspectie heeft, naar aanleiding van het bericht van de directie in 2017, het signaal van de CCr in 2018, de Kamervragen en een krantenartikel in Trouw in 2018, onderzoek in het kader van het risicogestuurd toezicht uitgevoerd.

Op 30 april 2018 deed de OK uitspraak en gelaste een onderzoek naar het beleid van en de gang van zaken bij de DeSeizoenen over de periode 10 januari 2012 tot 15 maart 2016. De OK vond dat er gegronde redenen waren om aan een juist beleid binnen de vennootschap van DeSeizoenen te twijfelen. Bij beschikking van 2 mei 2018 wees de OK een onafhankelijke onderzoeker aan. Deze onderzoeker rondde met zijn rapport van 21 december 2018 zijn onderzoek af. Dit onderzoek zag specifiek op de bestuurs- en de financieringsstructuur in relatie tot de vastgoedconstructie van DeSeizoenen. De dienstenconstructie bij DeSeizoenen bleef daarbij buiten beschouwing. De conclusie van de onderzoeker luidde dat er bij de verwerving van het vastgoed geen sprake was van wanbeleid. Wel was de verwerving van het vastgoed op onderdelen onzorgvuldig geweest aldus de onderzoeker, maar zijn bevindingen waren niet zodanig ernstig dat deze in strijd waren met de beginselen van behoorlijk bestuur.

De CCr kon zich niet vinden in de uitkomst van dit onderzoek en diende op 4 februari 2019 bij de OK een verzoekschrift in tot vaststelling van wanbeleid bij DeSeizoenen en het treffen van definitieve voorzieningen krachtens artikel 2: 356 Burgerlijk Wetboek (hierna: BW). De OK heeft tot op heden geen uitspraak gedaan ten aanzien van dit verzoekschrift.

De inspectie heeft kennisgenomen van het onderzoek dat in opdracht van de OK in 2018 is verricht en van het tweede verzoek van de CCr bij de OK. Zoals hiervoor al is gezegd richtten de OK en de CCr zich op de vastgoedconstructie van DeSeizoenen maar niet op de dienstenconstructie.

---

1 Daar waar raad van bestuur staat, kan ook de directie worden gelezen.

2 Dit betreft brief van de minister van VWS aan de voorzitter van de Tweede Kamer dd. 14 januari 2019 (kenmerk 1461183-185521-IGJ).

1.2 Doel van het onderzoek

De inspectie heeft onderzoek uitgevoerd naar bestuurlijke en financiële randvoorwaarden voor het leveren van kwalitatief goede en veilige zorg. Het onderzoek zag specifiek op de door DeSeizoenen gehanteerde dienstenconstructie. Onder de dienstenconstructie verstaat de inspectie de dienstverlening van Care Shared Services B.V. (hierna: CSS) aan DeSeizoenen. Het doel hiervan was te beoordelen of er bij DeSeizoenen sprake is van voldoende bestuurlijke en financiële randvoorwaarden voor het leveren van goede zorg. Zo moet er sprake zijn van een transparante en ordelijke bedrijfsvoering waarbij onder andere inkomsten en uitgaven herleidbaar zijn naar bron en bestemming. Ook dient DeSeizoenen het verbod op winsttoegmerk na te leven en moet de in- en externe verantwoording op orde zijn. Het uitgangspunt van de inspectie is dat wanneer bestuurlijke en financiële randvoorwaarden niet op orde zijn, dit een risico kan vormen voor het leveren van kwalitatief goede en veilige zorg. Omdat DeSeizoenen en CSS beide onderdeel zijn van de WW Zorggroep is ook gekeken naar eventuele (schijn van) belangenverstrengeling.

1.3 Reikwijdte van het onderzoek

De reikwijdte van dit onderzoek naar goed bestuur is beperkt van aard. Het richt zich op die aspecten van goed bestuur in relatie tot de dienstenconstructie waarover bij de inspectie signalen zijn binnen gekomen. De uitspraak van de OK n.a.v. het externe onderzoek heeft betrekking op de vastgoedconstructie, daarom heeft het onderhavige onderzoek geen betrekking op de vastgoedconstructie.

Het onderzoek richt zich op de bestuurlijke en financiële randvoorwaarden rond de dienstenconstructie van de in februari 2012 opgerichte CSS aan DeSeizoenen en de mogelijke risico's voor de kwaliteit en veiligheid van de zorg die hieruit voortvloeien. Het onderzoek beslaat de periode 2016 t/m 2017. De bestuurlijke stappen die DeSeizoenen na deze periode heeft gezet zijn, voor zover relevant, opgenomen in paragraaf 2.6 van deze rapportage.

1.4 Onderzoeksvragen

Het onderzoek naar goed bestuur bij DeSeizoenen t.a.v. de dienstenconstructie had tot doel de volgende vragen te beantwoorden.

Hoofdvraag:

Was de zorgverlening binnen DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 op zodanige wijze georganiseerd dat één en ander redelijkerwijs leidt tot het verlenen van goede zorg zoals vastgelegd in artikel 3 van de Wkkgz?

Omdat de organisatie van de zorg - inclusief de bestuurlijke en financiële randvoorwaarden - op orde moet zijn om goede zorg te kunnen leveren zijn - uitgaande van de door de inspectie ontvangen signalen en de overige beschikbare informatie - de volgende deelvragen geformuleerd:

Deelvragen:

1. Is er in de periode 2016 t/m 2017 sprake (geweest) van (een schijn van) belangenverstrengeling van enig lid van de RvB of van de RvC en/of (indirect) van de aandeelhouders?³

---

3 Artikel 2.6 van de Governancecode Zorg 2017.

2. Heeft DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 als zorginstelling het verbod op winstoogmerk volgens de WTZi⁴ nageleefd en zijn de financiële transacties tussen DeSeizoenen en CSS, ordelijk en controleerbaar tot stand gekomen?⁵
3. Heeft DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 voldaan aan zijn verplichtingen ten aanzien van de jaarverantwoording zorg.

1.5 Methode

Naar aanleiding van berichtgeving in de media op 30 november 2018 heeft de inspectie op die zelfde dag de RvB van DeSeizoenen telefonisch op de hoogte gesteld van haar besluit om in samenwerking met de NZa een onderzoek te zullen starten.

Op 1 december 2018 heeft de RvC daarop per brief gereageerd. Op 11 januari 2019 heeft de inspectie DeSeizoenen schriftelijk geïnformeerd over de start, de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek. Op 17 januari 2019 heeft een gesprek met de RvB en de voorzitter van de RvC van DeSeizoenen plaatsgevonden. Het conceptverslag van dit gesprek is 12 februari 2019 aan DeSeizoenen verzonden en na ontvangst van de reactie van DeSeizoenen hierop en het verwerken van die reactie, definitief vastgesteld. Daarbij heeft de inspectie ook een set van verdiepende vragen aan DeSeizoenen gevoegd en voorts om verschillende documenten gevraagd (zie bijlage 1). DeSeizoenen heeft de vragen beantwoord en de inspectie heeft nagenoeg alle gevraagde documenten ontvangen. De inspectie heeft de documenten alsmede de jaarrekeningen 2016 en 2017 geanalyseerd. Naar aanleiding hiervan heeft de inspectie aanvullende informatie bij DeSeizoenen opgevraagd. Tenslotte heeft de inspectie een analyse gemaakt van haar toezichtbevindingen in de periode 2016 t/m 2017.

1.6 Kader wet- en regelgeving

Het onderzoek naar goed bestuur en in het bijzonder op de gehanteerde dienstenconstructie, ziet op de bestuurlijke en financiële randvoorwaarden voor het leveren van kwalitatief goede en veilige zorg bij DeSeizoenen zoals transparantie en verantwoording, ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering en naleving van het verbod op winstoogmerk.

De grondslag hiervoor is de volgende wet- en regelgeving:

- WTZi (Wet Toezicht Zorginstellingen),
- Uitvoeringsbesluit WTZi,
- Wkkgz (Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg),
- Wlz (Wet langdurige zorg)

Het kader wet- en regelgeving bestaat verder uit het Kader "Toezicht op Goed Bestuur" IGZ-NZa 2016. Tevens zijn de Zorgbrede Governance code uit 2010 en de Governance code Zorg 2017 van toepassing gelet op de onderzoeksperiode van het onderzoek. Daarnaast zijn in dit kader de Regeling Verslaggeving WTZi, Richtlijn RJ 655 vastgesteld door de Raad voor de Jaarverslaggeving van belang.

1.7 Object van het onderzoek

Object van het onderzoek is de WTZi-toegelaten zorginstelling DeSeizoenen B.V. Deze zorginstelling is als volgt te typeren.

---

4 Zoals vastgelegd in artikel 3.1 sub d Uitvoeringsbesluit WTZi, als bedoeld in artikel 5 lid 2 WTZi.

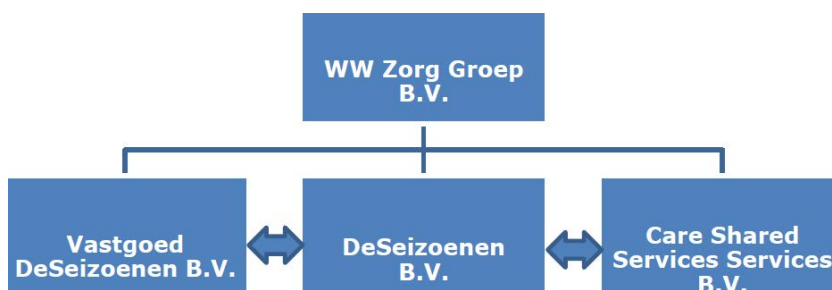
5 Zoals vastgelegd in artikel 9 lid 1 onder b WTZi.

Zorgverlening

DeSeizoenen is een besloten vennootschap die op 21 november 2011 is opgericht. Zij is een toegelaten zorginstelling in de zin van de WTZi en zij exploiteert een instelling voor verstandelijke gehandicaptenzorg voor volwassenen. De instelling bestaat uit woon- en werkgemeenschappen met werkgebieden in zowel agrarische en de dienstverlenende sector als in de kunstnijverheid en huldigt een antroposofische mensvisie.

Holdingsstructuur

DeSeizoenen B.V. maakt als dochtervennootschap deel uit van de holding WW Zorg Groep B.V. (zie organogram hieronder). De holding WW Zorg Groep B.V. houdt daarnaast alle aandelen in de overige dochtervennootschappen: de vastgoedmaatschappij Vastgoed DeSeizoenen B.V. (opgericht in mei 2013), het (facilitaire) ondersteuningsbedrijf CSS (opgericht in februari 2012) en de beheersmaatschappij Grote Slink B.V. (opgericht in mei 2013).

Vastgoed- en dienstenstructuur DeSeizoenen B.V. Bron: jaarverslag 2018

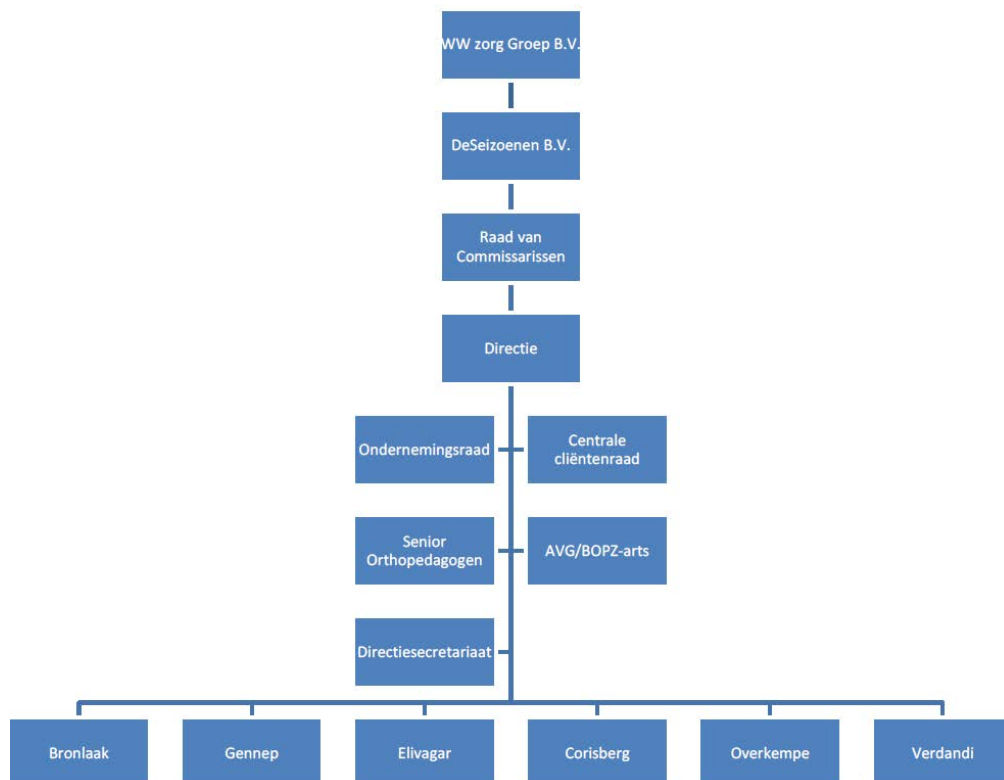
Governance-structuur

DeSeizoenen heeft een RvC (intern toezicht). Deze bestaat uit vijf leden. De RvB van DeSeizoenen bestaat op 15 augustus 2019 uit twee bestuurders⁶. Deze bestuurders zijn tevens bestuurder bij CSS⁷.

DeSeizoenen telt circa 440 bewoners verdeeld over zes vestigingen. Elke locatie van DeSeizoenen heeft een lokale cliëntenraad (LCr). Elke LCr levert maximaal twee leden aan de CCr, waardoor die bij volledige bezetting twaalf leden heeft. De CCr heeft al langere tijd 6 leden. Volgens de RvB van DeSeizoenen komt dit vanwege een verschil van inzicht van drie LCr'en de CCr over de besluiten en opstelling van de CCr in de enquêteprocedure bij de OK. De leden van die drie LCr'en – de helft van het totaal aantal LCr'en – wensen daarom geen onderdeel uit te maken van de CCr. DeSeizoenen heeft een ondernemingsraad. DeSeizoenen heeft een extern accountant die belast is met de controle van de jaarrekening.

6 Bron KvK-register op 15 augustus 2019

7 Idem

Organigram DeSeizoenen B.V. Bron: jaarverslag 2018

Financieel volume

Op grond van de Wlz ontvangt DeSeizoenen jaarlijks ruim 40 miljoen euro voor de zorgverlening die zij aan haar cliënten biedt.

1.8 Toezichtgeschiedenis

In de periode 2016 tot en met 2017 heeft de inspectie regelmatig toezichtactiviteiten uitgevoerd bij DeSeizoenen. Zo zijn in 2016 twee onderzoeken naar wettelijk verplichte meldingen over calamiteiten afgerond. Volgens de inspectie zijn die gebeurtenissen door DeSeizoenen voldoende zorgvuldig onderzocht en de genomen verbetermaatregelen waren adequaat. De inspectie bracht in 2017 een inspectiebezoek aan DeSeizoenen in het kader van het toezicht op het onderbouwd voorschrijven van psychofarmaca. De inspectie constateerde dat de persoonsgerichte zorg op orde was, maar dat dit niet gold voor enkele normen die betrekking hebben op de kwaliteit van de zorg en de veiligheid van de cliënten. DeSeizoenen voldeed aan zes van de negen getoetste normen, aan twee normen grotendeels en één norm niet. De inspectie rapporteerde aan de RvB over de bevindingen. De RvB pakte deze op, voerde verbeteringen door en stelde de inspectie hiervan op de hoogte.

2 Bevindingen inspectieonderzoek

2.1 Bevindingen deelvraag 1

Vraag 1: 'Was er in de periode 2016 t/m 2017 sprake van (een schijn van) belangenverstremgeling van enig lid van de RvB of van de RvC en/of (indirect) aandeelhouders?'⁸

Normen

Artikel 2.6.1 Governancecode Zorg 2017 geeft de leden van de RvB en de RvC de verplichting elke vorm van belangenverstremgeling, dan wel de schijn hiervan, te voorkomen. Voorheen gaf artikel 3.3 en artikel 4.5 van de Zorgbrede Governance code 2010 de leden van de raad van bestuur en de raad van toezicht de verplichting elke vorm en schijn van belangenverstremgeling te voorkomen. Voorts behoeven besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen die van materiele betekenis zijn voor de zorgorganisatie, goedkeuring van de interne toezichthouder. In dit geval de RvC van DeSeizoenen.

Bevindingen

In de periode 2016-2017 was de financieel directeur van DeSeizoenen tevens bestuurder van CSS en medeaandeelhouder van de holdingvennootschap WW Zorg Groep B.V. De algemeen directeur van DeSeizoenen maakte tevens deel uit van de directie van CSS.

De inspectie leest in de door DeSeizoenen aangeleverde en door de inspectie geraadpleegde notulen *niet* dat er bij de keuze voor deze bestuurlijke samenstelling een afweging van belangen heeft plaats gevonden, of dat er naar alternatieven is gekeken, of dat onafhankelijke deskundigen zijn ingeschakeld of dat er binnen de RvC en/of met de directie hierover is gediscussieerd.

2.2 Bevindingen deelvraag 2

Vraag 2: 'Heeft DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 als WTZi-toegelaten zorginstelling het verbod op winstoogmerk⁹ nageleefd en zijn de financiële transacties tussen DeSeizoenen en CSS, zakelijk, ordelijk en controleerbaar tot stand gekomen?'¹⁰

a. Verbod op winstoogmerk

Normen

In artikel 5 lid 2 WTZi is een verbod op winstoogmerk voor het verlenen van verzekerde zorg voor bepaalde categorieën van zorginstellingen opgenomen. Met het verbod op winstoogmerk van zorginstellingen wordt niet zozeer beoogd het streven naar winst te verbieden, maar wordt voornamelijk beoogd de *uitkering van winst* te verbieden.

Bevindingen

Uit de jaarrekeningen 2016 en 2017 van de Seizoenen blijkt niet dat zorggelden direct vanuit de WTZi toegelaten B.V. als winst of dividend uitgekeerd zijn aan de aandeelhouders.

---

8 Artikel 2.6 van de Governancecode Zorg 2017.

9 Zoals vastgelegd in artikel 3.1 sub d UB WTZi, als bedoeld in artikel 5 lid 2 WTZi.

10 Zoals vastgelegd in artikel 9 lid 1 onder b WTZi.

b. Ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering

Normen

DeSeizoenen dient op basis van artikel 9 lid 1 sub b WTZi waarborgen te bevatten voor een ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering. Daarnaast dienen de belangen van de zorgorganisatie op de korte en lange termijn te worden meegewogen, vanuit het perspectief van het realiseren van de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie en de centrale positie van de cliënt hierin (artikel 5.3 Governancecode Zorg en artikel 3.1 Zorgbrede Governancecode).

Bevindingen

De diensten die CSS levert aan DeSeizoenen en waar een financiële vergoeding tegenover staat, betreffen financiële transacties voor DeSeizoenen. De diensten betreffen facilitaire dienstverlening, technische dienstverlening en ondersteuning voor de bedrijfsvoering (o.a. financiële administratie, HRM, ICT) aan DeSeizoenen.

De inspectie leest in de jaarrekening van DeSeizoenen 2017 dat er onder de post 'financiële vaste activa' in 2017 voor een bedrag van € 956.225 is afgelost. De aflossing betreft het terugdraaien van de door DeSeizoenen aan CSS verstrekte lening. Deze lening was door DeSeizoenen aan CSS verstrekt voor de financiering van een ICT-investering door CSS met een commercieel oogmerk. De inspectie heeft zowel de betreffende leningovereenkomst als de leaseovereenkomst ICT (op grond waarvan de lease fee van CSS aan DeSeizoenen in rekening is gebracht) op 8 maart 2019 bij DeSeizoenen opgevraagd. DeSeizoenen kon desgevraagd geen leningovereenkomst en leaseovereenkomst ICT aan de inspectie tonen. Wel ontving de inspectie op 15 maart 2019 een op 26 januari 2014 uit hoofde van de twee betrokken partijen ondertekende rekening-courantovereenkomst.

De RvB van DeSeizoenen licht dit in zijn e-mail van 15 maart 2019 als volgt toe (citaten):

“Deze overeenkomst betreft feitelijk een rekening courant overeenkomst, waarbij de afspraak werd gemaakt dat de (jaarlijkse) investeringen ten behoeve van de ICT-infrastructuur voor DeSeizoenen B.V. onder de verantwoordelijkheid van Care Shared Services B.V. werden uitgevoerd”.

“De financiering van deze investeringen is verstrekt door DeSeizoenen aan Care Shared. Jaarlijks werd deze rekening courant verhoogd met de nieuwe investeringen. In de boekhouding van Care Shared werd daarmee de activa verhoogd en tegelijkertijd ook de schuld in rekening courant. De jaarlijkse afschrijving op deze activa werd in rekening gebracht bij DeSeizoenen, die dat vervolgens niet feitelijk betaalde, maar dit werd afgeboekt op de rekening courant. In de boekhouding van DeSeizoenen werden de uitgevoerde investeringen in ICT dus niet op materiële financiële activa geboekt maar op financiële activa (verstrekte lening). In de kosten van DeSeizoenen werd vervolgens de door Care Shared jaarlijks in rekening gebrachte afschrijvingskosten op de ICT investeringen opgenomen, met als tegenboeking een aflossing op het financieel actief (rekening courant). Daarmee feitelijk hetzelfde effect hebbende op de kosten als wanneer de investeringen wel in de activa van DeSeizoenen waren opgenomen”.

“De gedachte achter deze manier van boeken was dat als er nieuwe klanten zouden komen de afschrijvingskosten van de ICT-infrastructuur niet alleen in rekening gebracht zouden worden bij DeSeizoenen, maar ook bij andere klanten van CSS. In dat geval zou er een lagere post doorberekend worden aan DeSeizoenen en zou de rekening courant afgelost worden met een liquiditeitsstroom van nieuwe klanten via CSS naar DeSeizoenen.

Daarmee zouden de kosten van DeSeizoenen verlaagd worden en zou er een aflossings- en rentecomponent op de rekeningcourant betaald worden aan DeSeizoenen via CSS. Helaas is het niet gelukt om meerdere (grote) klanten te verwerven die ook aangesloten zijn op de infrastructuur van DeSeizoenen, waardoor dit kostenvoordeel voor DeSeizoenen niet gerealiseerd is. Zoals uit deze toelichting en de rekening courant overeenkomst blijkt is er geen aparte leaseovereenkomst gesloten”.

“Eind 2017 werd duidelijk dat deze afspraak tussen Care Shared en DeSeizoenen complex is, ingewikkeld uitlegbaar is en nog niet het beoogde kostenvoordeel voor DeSeizoenen had opgeleverd. Om die reden is besloten om de afspraken met ingang van het boekjaar 2017 terug te draaien door de materiële activa weer over te dragen van Care Shared naar DeSeizoenen en tegelijkertijd de rekening courant tegen te boeken. Zie daarvoor ook het genomen besluit als bijlage bij deze email”.

De inspectie ziet dat de rekening courantovereenkomst is ondertekend namens CSS en de DeSeizoenen door dezelfde persoon. Betrokkene was toen zowel directeur van CSS als financieel directeur van DeSeizoenen.

2.3 Bevindingen deelvraag 3

Vraag 3: ‘Heeft DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 voldaan aan zijn verplichtingen ten aanzien van de jaarverantwoording zorg?’¹¹

Normen

Jaarrekeningen van de WTZi rechtspersonen dienen aan de wettelijke vereisten te voldoen en daarmee voldoende inzicht te geven in de financiële gevolgen van de bedrijfsvoering. Van toepassing zijn de volgende artikelen uit de WTZi en regeling:

- Artikel 15 WTZi
- Artikel 3 sub a en artikel 8a Regeling verslaggeving WTZi
- Richtlijnen RJ 655, vastgesteld door de Raad van de Jaarverslaggeving.

Bevindingen

Over de periode 2016 t/m 2017 publiceerde DeSeizoenen haar Jaarverslagen maatschappelijke verantwoording.

De inspectie leest in de jaarrekening 2017 dat er een toelichting onder post 18 ‘overige bedrijfskosten’ is opgenomen. Deze toelichting betreft het volgende (citaat):

“in de algemene kosten1 zit de doorbelasting voor de bedrijfsvoering van CSS. Verder is onder post 19 ‘financiële baten en lasten’ vermeld: onder de financiële baten is de interestvergoeding van Vastgoed DeSeizoenen B.V. verantwoord. Verder is in de toelichting onder punt 24 vermeld: ‘er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag. De belangrijkste transacties zijn als volgt te omschrijven. CSS levert facilitaire en technische dienstverlening aan DeSeizoenen. Tevens levert CSS ondersteuning voor de bedrijfsvoering (o.a. financiële administratie, HRM, ICT) aan DeSeizoenen B.V. Vastgoed beheer B.V. verhuurt gebouwen aan DeSeizoenen B.V. voor de locaties Bronlaak, Overkempe en De Corisberg. De directie van DeSeizoenen B.V. levert managementtaken aan Care Shared Services B.V.”

---

¹¹ Artikel 15 en 16 WTZi.

De inspectie zag dat DeSeizoenen bij de jaarverslaggeving van 2016 en 2017 geen gebruik heeft gemaakt van het model jaardocument uit de RJ-Uiting 2016-7: Richtlijn 655 Zorginstellingen en hiermee transacties met verbonden partijen niet heeft toegelicht conform deze richtlijn.

2.4 Reactie van DeSeizoenen

Op 10 mei 2019 verklaart DeSeizoenen over de bevindingen bij deelvraag 1 als volgt (citaat):

“DeSeizoenen is naar haar stakeholders volledig transparant en open geweest over de gekozen structuur en de gevolgen daarvan. Die structuur wordt bijvoorbeeld sinds 2012 toegelicht in de jaarrekeningen, in het Statuut en in diverse memo's aan haar stakeholders. Dit wordt ook bevestigd door de Landelijke Commissie van de Vertrouwenslieden (LCvV) in haar uitspraak van 17 oktober 2014”.

Op 10 mei 2019 verklaart DeSeizoenen over de feiten en bevindingen bij deelvraag 2 als volgt (citaat):

“DeSeizoenen heeft ervoor gekozen om een aantal diensten uit te besteden aan CSS. Een reden hiervoor is gelegen in de negatieve ervaring bij Stichting Zonnehuizen. Een van de oorzaken van het faillissement van Stichting Zonnehuizen was de te grote (en dure) overhead. Om dit risico te beperken zijn deze diensten uitbesteed. Op die manier kunnen diensten gericht, op basis van het beschikbare budget en de benodigde `vraag', worden ingekocht. Tevens is de opzet van CSS dat met de dienstverlening aan verschillende zorgorganisaties door schaalvoordelen de kosten voor bedrijfsvoeringsprocessen omlaag gebracht kunnen worden.

DeSeizoenen leende geld aan CSS, zodat CSS in ICT-diensten kon investeren. Deze investeringen waren noodzakelijk voor DeSeizoenen en werden vanuit CSS gedaan, omdat deze dienstverlening was uitbesteed. De gedachte was dat deze investeringen in ICT-diensten door CSS ook voor andere zorgaanbieders konden worden gebruikt. Hierdoor zouden de kosten van deze investeringen voor DeSeizoenen lager zijn dan wanneer DeSeizoenen deze investeringen zelf zou doen. Voor de investeringen van CSS in ICT-diensten is destijds een leningsovereenkomst gesloten tussen DeSeizoenen en CSS.

De lening aan CSS was ook in het belang van DeSeizoenen. DeSeizoenen was immers gebaat bij goede ICT-systemen, die zij weer via CSS zou gebruiken. Daarnaast zou DeSeizoenen financieel voordeel hebben wanneer de dienstverlening van CSS aan derden zou toenemen, omdat hierdoor de kosten voor de ICT-infrastructuur en ICT-systemen konden worden verlaagd. De lening zou door CSS worden terugbetaald op basis van de dienstverleningsovereenkomst inzake ICT.

Deze constructie bleek in de praktijk te ingewikkeld en de beoogde voordelen voor DeSeizoenen bleven te lang uit. Om die reden is, mede op verzoek van de raad van commissarissen, besloten de leningsovereenkomst tussen DeSeizoenen en CSS terug te draaien. De leningsovereenkomst is met ingang van het boekjaar 2017 beëindigd. Het eigendom van de ICT-apparatuur is overgedragen/verkocht aan DeSeizoenen en tegelijkertijd is de door DeSeizoenen aan CSS verstrekte lening door CSS terugbetaald. De ICT-lening tussen DeSeizoenen en CSS is dan ook afgelost.

Daarnaast is de rekening-courant verhouding tussen DeSeizoenen en CSS opgeheven. Hierdoor ontstaat een striktere scheiding tussen de diverse vennootschappen.

Tevens is DeSeizoenen gezien de aflopende dienstenovereenkomsten tussen DeSeizoenen en CSS zich aan het heroriënteren over welke diensten DeSeizoenen wil inkopen (bij CSS) en welke diensten zij zelf zal verlenen”.

Op 10 mei 2019 verklaart DeSeizoenen over de feiten en bevindingen bij deelvraag 3 als volgt (citaat):

“DeSeizoenen nam in haar jaarrekening 2018 expliciet een beschrijving op van de transacties met de met haar verbonden partijen, zoals over de dienstenovereenkomsten met haar zustersvennootschap CSS:

“De volgende transacties met verbonden partijen hebben wel onder normale marktvoorwaarden plaatsgevonden:

- *CSS levert facilitaire- en technische dienstverlening aan DeSeizoenen (€ 2.000.000).*
- *Tevens levert CSS ondersteuning voor de bedrijfsvoering (o.a. Financiële administratie, HRM, ICT) aan DeSeizoenen (€ 3.600.000).*
- *Vastgoed DeSeizoenen B. V. verhuurt gebouwen aan de DeSeizoenen voor de locatie Bronlaak, Overkempe en De Corisberg (€ 2.400.000)*
- *DeSeizoenen heeft een lening (€ 2.450.000) verstrekt aan Vastgoed DeSeizoenen met een rente van 7% (€ 150.000)*
- *De directie van DeSeizoenen levert managementtaken aan CSS (€ 130.000).”*

2.5 Conclusies

Dit hoofdstuk bevat de deelconclusies en de eindconclusie van het onderzoek naar de bestuurs- en de financieringsstructuur met betrekking tot de dienstenconstructie van DeSeizoenen.

Hoofdvraag

Zoals beschreven in paragraaf 1.4, luidt de hoofdvraag: Was de zorgverlening binnen DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 op zodanige wijze georganiseerd dat één en ander redelijkerwijs leidt tot het verlenen van goede zorg zoals vastgelegd in artikel 3 van de Wkkgz?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn drie deelvragen geformuleerd.

Deelvraag 1:

Is er in de periode 2016 t/m 2017 sprake (geweest) van (een schijn van) belangenverstremgeling van enig lid van de RvB of van de RvC en/of (indirect) van de aandeelhouders?

In de periode 2016-2017 was de financieel directeur van DeSeizoenen tevens bestuurder van CSS en medeaandeelhouder van de holdingvennootschap WW Zorg Groep B.V. De algemeen directeur van DeSeizoenen maakte tevens deel uit van de directie van CSS.

De inspectie concludeert dat er ten aanzien van deze twee bestuurders van DeSeizoenen sprake is geweest van een (schijn van) belangenverstremgeling als bedoeld in de Governancecodes 2010 en 2017. Dit gelet op de verschillende belangen die zij dienen te behartigen vanuit de functies die zij bekleden. Een (schijn van) belangenverstremgeling kan niet alleen gevolgen hebben voor de mate waarin de waarde integriteit binnen de organisatie wordt nageleefd (artikel 2.1 en 2.6 Governancecode 2017). Het kan ook het risico geven dat de belangen van cliënten, de zorgorganisatie of anderen geschaad worden althans onvoldoende worden behartigd. Tot slot kan dit afbreuk doen aan het vertrouwen van cliënten in de zorgorganisatie.

Artikel 2.6.1 Governancecode Zorg 2017 en artikel 4.5 tweede lid van de Zorgbrede Governancecode geeft aan dat de RvC verantwoordelijk is voor de besluitvorming over het oplossen van zaken waarbij een belangenverstremgeling aan de orde kan zijn in relatie tot de zorgorganisatie. De RvC houdt vanuit de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie toezicht (artikel 6.4.1 Governancecode Zorg hoofdstuk en artikel 4.1 Zorgbrede Governancecode). Het feit dat deze (schijn van) belangenverstremgeling ten aanzien van de directie van DeSeizoenen, besproken en geaccordeerd is door de RvC, maakt hen medeverantwoordelijk voor deze situatie.

De inspectie heeft in de geraadpleegde notulen van vergaderingen van RvB met RvC geen aanwijzingen gevonden dat de RvC zich heeft ingespannen om de (schijn van) belangenverstremgeling te voorkomen. De RvC heeft daarmee naar oordeel van de inspectie bij de betreffende besluitvorming over de dubbelrollen van de bestuurders de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie onvoldoende betrokken.

Derhalve was er in de onderzoeksperiode sprake van een overtreding van artikel 2.6.1, artikel 6.4.1 Governancecode Zorg en artikel 4.1 en artikel 4.5 Zorgbrede Governancecode.

Conclusie 1:

Er was in de periode 2016 t/m 2017 sprake van een (schijn van) belangenverstremgeling bij de beide leden van de RvB van DeSeizoenen. De RvC heeft deze situatie zonder zichtbare inspanning laten voortbestaan.

Deelvraag 2:

Heeft DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 als zorginstelling het verbod op winstoogmerk volgens de WTZi nageleefd en zijn de financiële transacties tussen DeSeizoenen en CSS, ordelijk en controleerbaar tot stand gekomen?

a. Verbod op winstoogmerk

De inspectie ziet in de jaarverslagen 2016 en 2017 geen grond om een overtreding van het verbod op winstoogmerk, zoals geformuleerd in artikel 5, tweede lid, van de WTZi, vast te stellen. Er zijn geen aanwijzingen dat zorggelden direct vanuit de WTZi toegelaten B.V. als winst of dividend uitgekeerd zijn aan de aandeelhouders.

b. Ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering

Ten aanzien van de ICT-investering concludeert de inspectie dat DeSeizoenen niet voldaan heeft aan een ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering. De inspectie heeft vastgesteld dat de ICT-investering van € 956.225 niet contractueel is vastgelegd.

De diensten die CSS levert aan DeSeizoenen en de voorwaarden waaronder die moet gebeuren, zijn niet vastgelegd in een schriftelijke of anderszins goed controleerbare (lease)overeenkomst. Daarmee was de afspraak tussen CSS en DeSeizoenen, namelijk dat als verkoop van ICT aan andere partijen financiële voordelen met zich meebrengt deze ten gunste zouden komen aan de Seizoenen, niet inzichtelijk. De afspraken over de substantiële ICT-investering is hierdoor niet op een ordelijke en controleerbare wijze tot stand gekomen. De Seizoenen voldeed derhalve niet aan artikel 9 lid 1 sub b WTZi en artikel 5.3 Governancecode Zorg en artikel 3.1 Zorgbrede Governancecode. De inspectie acht het derhalve terecht en noodzakelijk dat deze constructie begin 2017 is teruggedraaid.

De RvC heeft door het vaststellen van de respectievelijke jaarrekeningen aan de lening die voor de ICT-investering door DeSeizoenen is verstrekt aan CSS laten voortbestaan. De inspectie is van mening dat het, gelet op het voorgaande, niet verantwoord was hier mee in te stemmen. Daarbij is van belang dat de inspectie niet heeft kunnen vaststellen dat de RvB of de RvC de maatschappelijke doelstelling en legimitatie van de zorgorganisatie (het bieden van goede zorg aan cliënten) hebben meegewogen bij deze besluitvorming. De inspectie is van mening dat dit – mede gelet op de voorgaande conclusie - ertoe leidde dat bij DeSeizoenen en CSS op dit punt onvoldoende sprake was van een ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering.

Conclusie 2:

De bevindingen uit de jaarverslagen 2016 en 2017 geven geen grond om een overtreding van het verbod op winst oogmerk bij DeSeizoenen vast te stellen.

Door kredieten voor een ICT investering aan CSS te verstrekken voor activiteiten met een commercieel karakter heeft de DeSeizoenen risico's genomen met geld bestemd voor het verlenen van goede zorg. De financiële transacties tussen DeSeizoenen en CSS zijn in de onderzoeksperiode onvoldoende ordelijk en controlebaar tot stand gekomen.

Deelvraag 3: Heeft DeSeizoenen in de periode 2016 t/m 2017 voldaan aan zijn verplichtingen ten aanzien van de jaarverantwoording zorg?

De inspectie komt tot de conclusie dat in de jaarrekeningen 2016 en 2017 van DeSeizoenen de doorbelasting voor de bedrijfsvoering van CSS zijn opgenomen in de algemene kosten. Voor in- en externe toezichthouders ontbreekt daarmee transparante informatie. Door het ontbreken van deze informatie zijn toezichthouders en andere belanghebbenden niet in staat om de transacties van DeSeizoenen met CSS voldoende te beoordelen.

De inspectie constateert dat DeSeizoenen op dit punt geen gebruik heeft gemaakt van het model jaardocument conform de richtlijn RJ-Uiting 2016-7: 'Richtlijn 655 Zorginstellingen'.

Conclusie 3:

DeSeizoenen is in de periode 2016 t/m 2017 op het onderdeel transacties met verbonden partijen (CSS) niet transparant geweest over de bedragen die DeSeizoenen voor de dienstverlening van CSS was verschuldigd. Hierdoor is het voor in- en externe toezichthouders en andere belanghebbenden niet mogelijk deze kosten te beoordelen.

Eindconclusie

De organisatie van de zorg - inclusief de bestuurlijke en financiële randvoorwaarden - moet op orde zijn om goede zorg te kunnen leveren. De inspectie concludeert dat de bestuurlijke en financiële randvoorwaarden (transparantie en verantwoording, ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering) voor het leveren van kwalitatief goede en veilige zorg, in de onderzoeksperiode bij DeSeizoenen niet voldoende waren gewaarborgd. Hiermee voldeed DeSeizoenen onvoldoende aan artikel 3 van de Wkkgz.

De argumenten voor deze conclusie zijn:

1. Gedurende de onderzoeksperiode 2016 t/m 2017 was sprake van (schijn van) belangenverstremgeling bij beide leden van de directie van DeSeizoenen,
2. De financiële transacties tussen DeSeizoenen en CSS rond ICT investeringen zijn niet ordelijk en controleerbaar vastgelegd in een schriftelijke (lease)overeenkomst.
3. Door het verstrekken van rekening-courant krediet aan CSS voor het doen van ICT investeringen met het oogmerk deze ook aan andere marktpartijen ter beschikking te stellen heeft DeSeizoenen een commercieel risico genomen en zo niet gewaarborgd dat de betreffende middelen daadwerkelijk ten goede zouden komen aan de zorgverlening.
4. DeSeizoenen was niet transparant over de bedragen die DeSeizoenen voor de dienstverlening van CSS was verschuldigd.

2.6 Tijd na de onderzoeksperiode

Bij het opstellen van haar vervolgacties besteedt de inspectie ook aandacht aan (verbeter) acties die DeSeizoenen heeft doorgevoerd in de tijd na de onderzoeksperiode. Eveneens zijn in deze brief reacties van DeSeizoenen opgenomen die verbeteringen laten zien buiten de onderzoeksperiode.

De inspectie constateert op basis van de verbeteringen van DeSeizoenen en de toegezonden stukken die betrekking hadden op de periode ná 2017, dat DeSeizoenen (positieve) ontwikkelingen doormaakte ten aanzien van bestuurlijke en financiële randvoorwaarden voor het leveren van goede en veilige zorg. Deze ontwikkelingen betreffen aanpassingen in de governancestructuur en een expliciete beschrijving van de transacties met verbonden partijen in de jaarrekening van 2018 (transparantie). De inspectie constateert tevens dat DeSeizoenen in de periode ná de onderzoeksperiode en ná het advies van een extern deskundige ten aanzien van de governancestructuur inmiddels de nodige veranderingen heeft doorgevoerd.

Zo is op 9 maart 2018 door de RvC besloten tot een aanpassing van het reglement tegenstrijdig belang. Hierin is nu opgenomen: 'De directie zal ervoor zorgdragen dat elke vorm van belangenverstremgeling tussen de Zorgorganisatie en de leden van de directie en met leden van de directie verbonden personen en rechtspersonen zo veel mogelijk wordt vermeden.'

Ook is in een besluit van de aandeelhouders op 1 november 2018 besloten om de rol van aandeelhouder en bestuurder uit elkaar te halen.

De inspectie heeft op 15 augustus 2019 door raadpleging van het KvK-register geconstateerd dat dit voornemen is geëffectueerd. Per 1 juli 2019 is de financieel directeur, die zowel bestuurder was van CSS en medeaandeelhouder van de holdingvennootschap WW Zorg Groep B.V., vertrokken. Vanaf 1 augustus 2019 is de directie aangevuld met een nieuwe financieel directeur. Echter, maken de algemeen directeur en de financieel directeur van DeSeizoenen nog steeds deel uit van de directie van CSS.

De Inspectie ziet dat DeSeizoenen op het gebied van bestuurlijke en financiële randvoorwaarden (transparantie en verantwoording, ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering) verbetermaatregelen heeft getroffen. De inspectie verwacht dat DeSeizoenen hiermee doorgaat.

De inspectie ziet met de dubbelrollen van beide bestuurders bij DeSeizoenen en CSS op dit moment nog steeds een (schijn van) belangenverstremgeling als bedoeld in de Governancecodes 2010 en 2017. Dit gelet op de verschillende belangen die zij dienen te behartigen vanuit de functies die zij bekleden.

Tot slot constateert de inspectie dat DeSeizoenen in haar jaarrekening 2018 wel expliciet een beschrijving heeft opgenomen van de transacties met de CSS.

2.7

Vervolgacties

De inspectie verwacht dat DeSeizoenen elke vorm (of schijn) van belangenverstremgeling voorkomt en dat de Seizoenen zijn aangepaste reglement tegenstrijdig belang van 2018 naleeft. Met name gezien de dubbelrollen van beide bestuurders bij DeSeizoenen en CSS verwacht de inspectie dat DeSeizoenen de (schijn) van belangenverstremgeling terstond opheft. De inspectie wijst erop dat DeSeizoenen moet voldoen aan de Governancecode 2017 en zich hierover verantwoordt in het jaardocument maatschappelijke verantwoording.

De inspectie continueert haar reguliere toezichttaken t.a.v. DeSeizoenen. Daarbij zal de inspectie specifiek aandacht schenken aan de verbeteringen naar aanleiding van de conclusies in dit rapport.

Daarnaast wacht de inspectie de beschikking van de OK af van het verzoekschrift van de CCr. Na kennisname van de uitspraak zal worden bezien of er aanleiding is tot nader onderzoek van de inspectie. Ook verder boekenonderzoek behoort tot de afwegingen die de inspectie zal maken naar aanleiding van de verbeteringen die DeSeizoenen doorvoert.

- Uitspraak van de Landelijke Commissie voor Vertrouwenslieden (LCvV) betrekking tot de reikwijdte van het adviesrecht van de cliëntenraad d.d. 28 oktober 2014
- Governance-analyse DeSeizoenen van prof. mr. L.G.H.J. Houwen, d.d. 14 februari 2018
- Reglement tegenstrijdige belangen, d.d. 18 maart 2018
- Onafhankelijke toets marktconformiteit dienstverlening Care Shared Services aan DeSeizoenen van Berenschot, februari 2018
- Beschikking van de Ondernemingskamer d.d. 30 april 2018
- Directiereglement versie 2018
- Informatieprotocol over hoe de directie de RvC van informatie voorziet
- Notulen RvC DeSeizoenen vastgesteld, 9 maart 2018, 25 mei 2018, 28 september 2018, 7 december 2018
- Risicomanagement: analyse en maatregelen DeSeizoenen, november 2018
- Afschrift Akte van statutenwijziging DeSeizoenen, 6 april 2018
- Accountantsverslag DeSeizoenen 2016
- Accountantsverslag DeSeizoenen 2017
- Processtukken in het kader van de tweede fase enquêteprocedure bij de Ondernemingskamer, zittingsdatum 6 juni 2019
- Brief cliëntvertegenwoordiger aan CCr d.d. 11 januari 2019, onderwerp 'brief CCr 4 januari jl.
- Brief cliëntvertegenwoordiger aan directie DeSeizoenen dd. 8 januari 2019, onderwerp 'Verzoek opheffing van de centrale cliëntenraad. Verzoek het reglement voor de cliëntenraden te herschrijven. Beroep op de WMCZ, artikel 10, lid 2
- Brief cliëntvertegenwoordiger aan CCr d.d. 13 januari 2019, onderwerp 'Verzoek af te treden'
- Bericht OR naar aanleiding van uitkomst onderzoek Ondernemingskamer d.d. 7 januari 2019
- Brief CCr aan de cliëntvertegenwoordigers DeSeizoenen 4 januari 2019
- Brief locatie Gennep aan CCr d.d. 14 januari 2019
- Brief lokale cliëntenraad Elvagar aan CCr d.d. 6 januari 2019, eis tot aftreden voorzitter CCr
- Brief locatiemanager Overkempe aan Lcr Overkempe n.a.v. eindrapportage onderzoek Ondernemingskamer dd. 11-01-2019
- Kwaliteitsrapport 2017
- Rapportage Onderzoek Kwaliteitservaringen van Cliënten, Vertegenwoordigers en Begeleiders DeSeizoenen 2018
- Zienswijze DeSeizoenen n.a.v. de brief van 26 april 2019 met de uitkomsten van onderzoek van de inspectie bij DeSeizoenen.
- Email met bijlage van mr. De Savornin Lohman, advocaat van de Centrale Cliëntenraad van DeSeizoenen BV, n.a.v. telefoongesprek van 23-11-2018
- Onderzoeksverslag Blanco Fernandez DeSeizoenen 21 december 2018
- Uitspraken Ondernemingskamer 16 oktober 2018 en 24 december 2018
- Notulen RvC-AvA DeSeizoenen, 25 mei 2018
- Reglement Medezeggenschap cliëntenraden DeSeizoenen
- Identiteit van DeSeizoenen
- Kwaliteitsbeleid
- Veiligheidsbeleid
- Samenvatting hercertificerings-audit november 2-18
- Brief directie DeSeizoenen aan de CCr inzake de juridische structuur, 5 oktober 2017

- Leningsovereenkomst 26 januari 2014 en beëindiging ICT-leningsovereenkomst per 1 januari 2017
- Kwaliteitsrapport 2018
- Jaarverslag 2018
- Jaarrekening 2016
- Jaarrekening 2017
- Jaarrekening 2018
- Pleitnota zittingsdatum 22 februari 2018 DeSeizoenen-De CCr van DeSeizoenen
- Brief De Seizoenen aan IGJ, betreft Enquêteprocedure Ondernemingskamer, 26 februari 2018
- Brief DeSeizoenen aan IGJ, betreft uitspraak Ondernemingskamer, 2 mei 2018
- Producties 1 t/m 10, 30 mei 2018
- Statuten van DeSeizoenen B.V. 2015
- Statuten van DeSeizoenen B.V. 2018

www.igj.nl